

Lausunto koskien Peab Industri Oy:n yhteislupahakemusta kallion louhintaa ja murskausta varten Loviisan Malmgårdissa sijaitsevalle kiinteistölle 434-451-1-115

Loviisan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta on pyytänyt lausuntoa ympäristölupa- ja maa-aineslupahakemuksesta, joka koskee kalliokiviaineksen ottoa, louhintaa ja murskausta. Alue sijaitsee Loviisassa, Malmgårdin kylässä. Alue, jolle haetaan maa-ainelain (MAL 255/1981) mukaista lupaa maa-ainesten ottoon sekä ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) mukaista ympäristölupaa, sijaitsee alueella, jonka ohjaava kaava on maakuntakaava.

Hankealue sijoittuu voimassa olevien maakuntakaavojen valkoiselle alueelle, sekä maakuntakaavoissa osoitetun pohjavesialueen sekä valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen alueille sekä valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) viereen. Valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue sisältyy Pernajanlahdenympäristön ja Koskenkyläjokilaakson kokonaisuuteen.

Pohjavesialueen suunnittelumääräyksen mukaan aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, etteivät ne vähennä pysyvästi pohjaveden määrää tai heikennä sen laatua. Valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueiden käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.

Maakuntavaltuusto hyväksyi uuden Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan elokuussa 2020. Maakuntavaltuuston päätöksestä on valitettu ja päätös on tällä hetkellä täytäntöönpanokiellossa. Alueen maankäyttöä ohjaavat voimassa olevat maakuntakaavat siihen asti, kunnes Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaava tulee voimaan.

Voimaan tullessaan Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaava ei tuo muutoksia hankealueelle esitettyjen pohjavesialueiden ja kulttuurimaisemien rajauksiin. Myös uuden kaavan suunnittelumääräyksillä pyritään turvaamaan pohjavesialueiden ja kulttuurimaisemien maakunnalliset ja valtakunnalliset arvot. Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa on Malmgårdiin osoitettu uutena maa-aineshuollon kehittämisalueen kohdemerkintä, jolla osoitetaan laajat maa-aineshuollon kehittämisalueet. Merkintää koskevan

suunnittelumääräyksen mukaan merkinnän osoittamalle alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa merkitykseltään seudullisia maa-aineshuollon toimintoja. Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet.

Uudenmaan liitto totesi hankkeen YVA-selostuksesta antamassa lausunnossaan, että ”Maisemavaikutuksia on arvioitu varsin kevyesti, ottaen huomioon, että hankkeella on valtioneuvoston asetuksella nimettyyn valtakunnallisesti arvokkaaseen maisemaan kohdistuvia vaikutuksia. Hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä on kiinnitettävä edelleen erityistä huomiota arvokkaiden maisema-alueiden arvojen turvaamiseen ja maisemavaurioiden ehkäisemiseen.” Maa-ainelupaa ja ympäristölupaa koskevaa lupahakemusta varten ei ole teetetty uusia maisemavaikutusten arviointeja, vaan arviointi pohjautuu YVA:n yhteydessä teetettyihin selvityksiin. Maa-aines- ja ympäristölupahakemuksessa on ottamisolueen ja tien väliin jätetty metsäinen kallioalue, jonka on tarkoitus estää näkymien avautuminen etelän suuntaan.

Pernajanlahden ympäristön ja Koskenkylänjokilaakson valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen päivitysinventoinnin arvioinnin mukaan alueen kulttuurimaisemat muodostavat laajan ja edustavan maaseutumaisemakokonaisuuden, jota leimaa Suomen mittakaavassa huomattava kartanokulttuuri. Koskenkylänjoen laakson kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti merkittävin kartano on Malmgårdin kartano, joka sijaitsee avoimella, laajalla viljelyalueella suunnittelualueen eteläpuolella.

Malmgårdin kartano kuuluu Museoviraston inventoimaan (RKY2009) valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin ympäristöihin. Kohdeinventoinnin kuvauksen mukaan kartano ympäristöineen luo poikkeuksellisen historiallisen ja maisemallisen kokonaisuuden peltolakeuksien keskelle. Päärakennukselle on harvoja vastineita Suomessa.

Kiviaineksen ottoalueen suunnittelualue liittyy valtakunnallisestikin erityisen arvokkaaseen kulttuuriympäristöön. Kun arvokas maisemakuva perustuu huomattavan merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön laajoilla viljelyalueilla, ovat maisemakuvan eheyden turvaamisen vuoksi peltoalueiden reunametsät ja maastot tärkeitä. Kiviaineksen ottoalueen lupahakemuksessa tulee esittää huolellisesti vaikutukset maisemaan ja toimenpiteet, jolla maisemavaurioita voidaan välttää sekä maisemahäiriöitä vähentää.

Hankkeella voi olla merkittäviä vaikutuksia lähiympäristön viihtyvyyteen melu-, tärinä- ja pölyvaikutusten vuoksi. On huomattava, että melu vaikuttaa paitsi ihmisten viihtyvyyteen, myös äänimaisemaan, joka voi olla merkittävässä ristiriidassa ympäröivän valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen kanssa. Lupaharkinnassa onkin kiinnitettävä erityistä huomiota hankkeen toiminta-aikoihin, jotta hankkeen melusta johtuvat vaikutukset jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Myös meluntorjuntaan on kiinnitettävä edelleen erityistä huomiota.

Hankealue sijoittuu pieneltä osin voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitettavalle pohjavesialueelle. Pohjavesialueen osalta on kiinnitettävä huomiota pohjaveden laatuun, määrään ja antoisuuteen. Ympäristö- ja maa-ainelupahakemuksessa todetaan, että alueella on vesientarkkailuohjelma, joka koskee sekä Sora-Malmgårdin että Kallio-Malmgårdin ottamisalueita. Vesientarkkailuohjelmalla tarkkaillaan pohjaveden pinnan tasoa sekä laatua. Yhdessä havaintoputkessa on havaittu pohjaveden nitraattipitoisuuden kasvua vuodesta 2016 lähtien, mutta muita huomattavia muutoksia pohjaveden laadussa ei ole havaittu. YVA-selostuksessa on arvioitu, että pohjaveden

laatuun ja määrään kohdistuvat vaikutukset jäävät vähäisiksi, mutta toisaalta räjähdeaineista johtuvan nitraattityypen kulkeutuminen pohjaveteen on mahdollista. Hakemuksessa on todettu toimenpiteitä, joilla kulkeutumista pohjaveteen voidaan vähentää. Ottaen huomioon pohjaveden laadussa havaitut muutokset sekä hankkeen mahdolliset kielteiset vaikutukset, on lupaharkinnan yhteydessä esitettävä toimenpiteet, joilla hanketoimijan on estettävä pohjaveteen kohdistuvat haitalliset vaikutukset.

Lupaharkinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota toiminnan aikaisiin sekä toiminnan jälkeisiin toimenpiteisiin sekä alueen arvokkaiden maisema-arvojen huomioimiseksi että pohjavesialueen riittoisuuden ja laadun varmistamiseksi siten, että hanke täyttää Maa-aineslain 3§:n säädökset ja voimassa olevien maakuntakaavojen tavoitteet arvokkaiden maisema-alueiden ja pohjavesialueiden turvaamisesta. Kuten ELY:kin YVA:n yhteysviranomaisen lausunnossaan toteaa, alueen valtakunnalliseen arvoon nähden maisemavaikutusten arviointi on tehty kevyesti ja vaikutusten ehkäisutoimia on esitetty säästeliäästi. Maa-aineslaki 3§ edellyttää muun muassa, että laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista. Nyt kyseessä olevan lupahakemuksen perusteella, joka maisemavaikutusten arvioinnin osalta perustuu YVA-selostukseen, ei voida riittävästi varmistua siitä, että maisemakuvaan liittyvät vaalimisvelvoitteet olisi hankkeen suunnittelussa otettu riittävästi huomioon. Uudenmaan liitto katsoo, että hakemusta tulee täydentää tältä osin jo nyt lupaharkintavaiheessa. Vasta tulevaisuudessa, toiminnan loppuvaiheessa tehtävät maisemoinnin ja jälkikäytön suunnitelmat, joihin lupahakemuksessa viitataan, eivät ole riittävä tae maisema-arvojen turvaamisesta eikä mahdollisia tulevia selvityksiä ja suunnitelmia voida käyttää luvan myöntämisen perusteena.

Uudenmaan liitolla ei ole muuta lausuttavaa maa-aines- ja ympäristölupahakemuksesta.

Paula Autioniemi
Va. johtaja, aluesuunnittelu

Kaarina Rautio
Suunnittelupäällikkö

Jakelu

Loviisan kaupunki
Uudenmaan liitto / kirjaamo